

A MAGYAR NYELVRŐL

S A MAGYAR IRODALOM'

HÁTRAMARADÁSÁNAK NÉMELLY OKAIRÓL.

(Olvastatott a miskolci és fehérvári égettek' javára a fölolvásó által
oct.' 15-dikén rendezett hangversenyben.)

Mások illy alkalommal humoristikai fölolvadásokkal tudják mulatni hallgatójukat — mint tett az előttem szólott Frankenburg Adolf ur, de hogy illyest tehessünk, ahhoz mindenek előtt — mellynek én híjával vagyok — humor szükséges. Felém is mosolygott talán egykor a kedvesapongások' nevető geniusza; mondák — míg ifju valék — hogy humorral bírok. S pedig vannak, kik megszokván azt bennünk valaha keresni, most is ollyasra találni hisznek, minek forrása, bennem legalább, teljesen kiapadt. Mert a humornak forrása különféle; az mellyből enyém fakadhata — ha csakugyan volt valaha ollymi bennem, mi humorhoz hasonlíta — volt az ifjuság. S pedig hová lett Istenem! hová lett olly korán lelkemből az ifjuság' angyala!

De nem azért ülök itt, szeretetreméltó hallgatóim, hogy — melyet olly keservesen szoktunk nélkülözni — az elvesztett ifjuság' élvezetét sirassam meg előttetek, hanem hogy egy tárgyról kísértsem meg szólni, melly nemzetünk' legfőbb kincsét teszi: a nyelvet. Pedig szólni olly modorban, hogy sem fölötte hosszadalmas, sem — mitől ti kedves hölgyek s ti is derék hallgatók mód nélkül őrizkedni szoktatok, — tul a rendén unalmassá ne váljak.

A nyelv olly megválhatlan elenodiuma minden népnek, hogy a nélkül nemzeti életet képzelni nem lehet. Gondolhatjátok hát, kedves hallgatóim, mi közel volt elenyésztéséhez a magyar nemzet, melly nyelvért felejteni, s vele szokásait s nemzetének sajátságait mármár levetkezni kezdé. Még néhány évtized, s ha politikai számítások nem csálnak, a magyar nemzetiség összeolvadva egy hatalmasb nemzetiségbe, a föld' színéről eltörölteték. De a végzet nem engedé, hogy ugy legyen. Hatalmas szellem ébredett föl: a nemzetiség' szelleme. Az összefordítás' korszaka — ugy látszik — minden akadályok' daczára elérkezett. Nemzeti hő szellem kezdi nyaldosni a Karpátok' örök havait, egész az adriapartokig. Hatalmas szellem, minek hevénel előbbutóbb mindennek egygyé kell olvadni.

Az első üsztönt kilökte már parityójából haladó korunk' nemtője; csak férfaink legyenek, kik annak helyes irányt adni tudjanak. És mindenek fölött csak ne erőltessük ugrani az óriást; önkénytes lépése már haladás, mert hiszen ő óriás.

De ha tulzástól — mint mindenben, ugy ebben is — őrizkednünk kell: óvakodjunk másfelől kevesbet tenni nyelvünkért, mint mennyit tennünk legszentebb köteleességünk. Óvakodjunk nyargalásra korbácsolni az óriást, de ne sujtsuk őt lánczok közé tuffelől, mellyek' súlyától haladása fölakadjon.

És itt — ki gondolná, hogy olly gyöngéden finom kezecskék illy óriási lánczokat kovácsolni képesek? — és itt hozzátok kell fordulnom, szép hallgatóném, mert e részben csakugyan ti vagytok a legbünösbe. Szemem előtt mindig vétkebb egy magyarul nem tudó magyar nő, mint egy hona' nyelvén nem folyóan szóló férfi. Mennyi körülmény nem lehet, mi a néha ellenes viszonyok között ide s tova hányt férfinál gyengítheti valamennyire a botrányoztató homályfoltot, de az anya, ki mindig honias tűzhelyének melegénél, honosb erőnyekkel körözve, házi isteneinek közepette felejtí földé' nyelvén szólatni a magyar hölgyet: ollyan anya, mint már megírák egy könyvecskémbe, előttem egy lelketlen rongygép. Valóban ideje már, hogy átlássátok ti is, Hunnia' előbbkelő leányai, minő blünös hanyagság ez a nemzeti nyelv iránti. Hogy az egy scorpionsoport, melly a haza' élőfájának épen a gyökerén rágódik. Egy rohadt kovász, mi már zsengejében savanykeserűvé teszi a honszeretet' élesztőjét. S ha nektek — hölgyek' legkedvesb, de egyszersmind legátalkodottabbjai — philosophi okok és czáfok netán megannyi falra hányt borsók lennének is, csak ez egyre feleljetek: mit mondanátok ti magatok egy Párisban nevelt franczia marquise, vagy

Londonban nevelt ladyról, ki saját nyelvét nem csak nem tudná, s tudni nem is kívánná, sőt átlátni sem bírná, mikép francia marquise-nak francziául, britt ladynek pedig angolul tudnia nélkülözhetlen. Vajjon mit gondoltatok még azon párisi vagy londoni nőről, ki tudva nyelvét, mégis egy egész életen át szegyenlenő, megtagadná annak ismeretét, s a franczianőt mindig angolul, az angolnőt pedig uton utfélen, kell nem kell, értik vagy nem értik, francia vagy olasz nyelven petyegni hallanátok? S pedig ha előttünk — eme két nőpéldányra nézt idegen ajkuak előtt — visszasan tetszenék e fonáság, gondoljátok el, kedves hölgyek, mi nevetséges, mi érdekteleneknek — hogy keményebb kitételrel ne éljünk — fognának azon, különben, megeshetik, igen kedves nők tetszendeni tulajdon honukban, saját honfiai s rokonaik előtt? .. Vajjon egy Chateaubriand, egy Lamartine, egy Hugo, egy Byron, egy Scott mit tartának vala az érdekettem méltóságos asszonykák felől? Vajjon a mézajku Shakspeare — kinek emlékküvet Brittanian lelkes hölgyei emeltek — mondhatta volna-e — ha illy lényekkel találkozik vala — mikép Anglia hattyufészek egy nagy tónak közepette, s mikép a tündérhattyuk' puha keblein fejlődnek ki a világ' urai?

Ellenben mi fájdalmas sors a miénk! s egyszersmind mi nevetséges! Avvagy ha néha tán honunk' előkelőbb nőit magyar nyelven megszólalni halljuk, ha ittott egyegy elegans salonban magyar könyvet pillantunk meg, ha a váciutczában valamelly bolton — mellynek tulajdonosa magyar pénzből gazdagodik — netalán magyar fölírást is szemlélünk: ugyan — valljuk meg csak igazán — nem olly események-e ezek, mkiről nem csak magasztaltan szólunk, sőt hirlapokban írunk is?

Ugy van ugy, ébredjetez föl Ti is már egyszer kereskedő urak, hiszen nem olly igazságtalanság kívánni, hogy Magyarország' fővárosai-ban magyar legyen az uralkodó nyelv; nem olly tulságos követelés tán, hogy az idegenek, kik Pestre jőnek, s a piacok' közepén megállva a sok idegen fölírást olvassák, végre — ha ti is ugy akarnátok — megszűnjenek szegyenünkre kérdezni: hát Magyarországbán vagyunk-e?

De térjünk vissza hölgyeinkhez.

Azt mondhatnátok talán, szép bűnösök: igen! Volnának csak nálunk is Shakspearek, Byronok, Schillerek, Lamartinek, Scottok atb., — bezzeg majd tudnánk s olvasnánk mi is magyarul, mint a víz. Hibáztok, igen igen tévedtek. Mert hogy műveltebb szellem csupán művelt kö-rökhöz szól, nemesb lélek csak rokon előtt tárul ki, azt tagadhatjátok-e? Ha nem, ugy döntve van okoskodástok. Ki vágynók írni, ha nincs ki olvassa? Keble' titkait kitárni, ha nincs ki fölfogná legazentobb érzelme-

It? szenvedését, boldogságát rajzolni, ha nincs ki érteni, méltánylani tudná a rajzot?

Avvagy nincs-e ez ugy nálunk? Ugyan kinek lantoljon a nemesb zenéjü magyar Lyra? Egy két duczat lelkesb salusi kisasszonykának? Az uriasb hangu regények, gyöngéd szellemü novellák csak azon gyéren elszórt lelkesb olvasók' néhányinak lennének-e irva? S egy tultö-mött, de műveletlen karzatért festette-e szivjajainak frescoképeit a szenvedélydus drámaköltő? Ugyan hány van, mit gondoltok szép asszonykák, hány van honunk' főbb asszonyai közt, ki koszos Vörösmartynknak csak nevét is tudná, vajjon hány tudja közlök, hogy volt és mi volt egy Kazinczy Ferencz. S ha erdélyi Scottunk' regényeit emlegetik is ittott egyegy elegans salonban, hol kivált a szerzőt mint Jósika bárót személyesen ismerik: vajjon hány asszonyt számíthatnánk de la fleur de la crème, ki azokat olvassa is?.. A példáknek nagy barátja vagyok.

Ugyan képzeljenek magoknak nagyságtok egy spanyol nőt, a don Ranuldo di Colibrados y d'Estremadura y Zalopeidos fényes törzsük-ből. Csupa báj és kellem, rátartó negéd és spanyol gögteljeset; szóval képzeljen magának a tisztelt hallgatóság una sennorita de sangre azul, (vagy magyarán szólva egy nőt a spanyol haute volééből) képzelje őt keleti gyöngydus nemzeti öltözetben, fényes csoport közepett, szépségei és kecséivel minden szépet, minden kecsést fölülhaladót. Az ünnep — melyre ennyi levante és ennyi hölgy összesereglett — nemzeti: Cervantes' emlékét ünnepli a magasztos spanyol nemzet. Egy apolltermetü, dus vagyonu, nagy hirnevü fiatal caballero *) közelit ama bájok' királynéjához, a szépséges kecséivel minden szépet, kecsést fölülhaladóhoz. „Mai hőstünk' hajdani hősének, Don Quixott urnak' rendítlén hírével szeretnék birni, szép Sennora, hogy elhitetni tudjam magammal, mikép az, mit látok, nem tünemény, s nagysád, csábteljes Sennorita, nem istennő. Így a mint van, félek, álmodom.“ A szép asszony elpirul. Választ keres, de találni nem tud. A derék caballero valósulni vélé álmainak legszebbikét, s magát e néma felelet által boldogítotttnak. Egykét lelkes mondatot — többnyire az ünnep' királyának szellemében füzérezettet — gördít még a gyönyörü Sennora' lábaihoz. Ez szóm-szédjával, egy már éltésb duennával néhány halk szót cserélve, negédteljesen szól a szép lovaghoz, sima francia nyelven: „Nem tudok spanyolul. Szerezze meg ön számomra Cervantes' francia fordítását.“ A

*) Olvasd: cavaljero.

lelkes caballero föltrezzent alvajáróként azedte össze valóját, s büszkén nemes gúnymosolylyal monda tiszta ökü frank nyelven: „Spanyol vagyok, szép Sennora!... és távoztok.

Illyes dona Diának jajt hányan nincsenek a magyar előbbkelők között? Csak kár, hogy e részben az urfiasereg sem jobb a diákné' vásznánál, s hogy nem minden magyar gentleman ugyan megannyi spanyol caballero. Távoznának csak ők s társaik is gúnymosolygva minden illyes bájalaktul, no hiszen majd meglátnátok, kedves hallgatóságom, pár év múlva mi derék könyveink lennének s mi dicső volna akkor magyar írónak lenni. Mig most szellemfékezve kell szegényeknek az eszme' országát összejárníok, hogy olvasóiktól értesse nek. S midőn más országban magához emeli író a népet, nálunk le kell ehhez bocsátkoznia, hogy bár valamennyire népszerűkké tegye munkáit. Szomorú eset, midőn az, kinek és kiért leginkább írunk, nem olvas; az pedig, ki olvasna, nem ért. Önmagát kell itt megtagadni a szegény írónak, s tárgyakat kezelni olly tónban, mik és a melly nem üvéi. Ah mennyire irigylendők e részben más nemzetek. Nemzetek, kik költőiket és művészeiket egyaránt becsülni tudják: becsülni ama szellemusakat, kik látatlan szálakkal fűzik a földtekét az éghez! Ime a lelkes frank nemzet caesari diadalmakat járát egy addig alig ismert nimesi sütővel (Reboul), mert az ismeretlen polgár' dus agyában egy ér fakadt, nehéz a költészet' terméсарanyától. Ki ne vágynék születni honban, melly ekkép tudja becsülni lelkeseit, élesztani a teremtet szellemet, táplálni az istenszokrát? Mig egy Lamartine, egy Vernet, vagy a zene' herósainak valamellyike csaknem mindenütt, hol megfordulnak, magasztos ovatiókban részesülnek, addig mi megbukni engedjük koszorusink' kiadóit, magok-ra hagyjuk részvéttlentül Ferenczink' és Barabásink' kitünő tehetségeit, s egész ázsiai kényelemmel bolondnak nyilvánítottjuk a művészet' entusiastáját. Hiszen nem rég találkozának ők, törzsökös és fölött e tudós magyar lapok, kik kivezettetni tanácsolák színházunkból mindazokat, kik Tadolininak egy kissé hangosban szeretének tapsolgatni.

Uram bocsáss meg! ha valaha egy Malibran' vagy Taglioni' kocsiját illyes ős, törzsökös Scythia fajjal lehetne örömittasan haza vonszoltatnunk, az egy olly dicső tekintet volna, mellyet irigyelének tőlünk az istenek. Hunnia! Istene! miként csapnák össze kezeiket kétségbeesve a tudós collega urak a rettentő jeleneten, s jójaveszékelve miként kiáltanának föl: „Honkereső Árpád' kaczagányos szelleme! Oh nézd, nézd, mi lett a magyarból!“.... Pedig — s miért ne mondjuk ki egyenesen — mig költőinket ünnepegni, művészeket gazdagítani s honfieri-

nyeket bálványozni nem tanulunk: bizony bizony mondom nektek, addig nagy nemzet nem leszünk!

De maradjunk csak a fölolvadás' tárgyánál, s térjünk vissza a magyar irodalom-, s kiket mi annyira tisztelünk — a magyar hölgyekhez.

Sokat gondolkodtam: mikép lehetne hölgyeinkkel megízeltetni irodalmunkat? Alig ha nem volna legjobb a jelesb magyar munkák' más nyelvre tétele által kedveltetni meg előbb velük az anyanyelvet, melly ellen bűnös mostohaként szitkozódnak a nélkül, hogy azt ismerni ügykeznének. Hölgyeink, kik Kisfaludy' dalait, Berzsenyi' verseit, Jósika' regényeit, vagy költőink' egyik jelesbiké' Eötvös Józsefnek bájtéljes Carthausiját teuton alakban olvassák, tán vágyat kapnának, ollyasokat az eredetiben, melly — mi több — saját anyanyelvök, megismergetni; akkor azok is, kik egy Berzsenyi vagy egy Kölcey' képét egy pesti könyvárusi címtáblán a nagy Goetheé vagy Calderoné mellé tétetni olly égbekiáltó önhietségnek tekintik: talán szégyenülve fognának magokba szállni, miért törnek el kegyelemveszszőt fölként halantékok fölött, mellyeknek sugarait sohasem ismerték.

Azonban meg kell vallanunk — és vajmi örömet teszszük e vallomást, kedves hallgatóim — hogy legújabb időben csakugyan hatalmasan kezdegetnek kiemelkedni damáink és főbb uraink is e bűnös tespedtség' hinárjából. Ritkán találni most széles Magyarországon főrangú családot, hol több vagy keveseb gond ne fordíttatnék az új ivadék' magyarítására. Honi nyelv' tudása szintolly nélkülözhetlen föltétté vált a legnagyobb házak' nevelőinél is, mint volt eddig a latiné. Sőt ollyanokra is lelmi már, kik magok az édes kicsit, mit a magyar nyelvből még el nem feledének, vagy újra betanulni nem restellettek, minden ebéd után (mikor szoktak rendszerint vendégeknek bemutattatni a kis cremecsemeték) újra s szintugy nemes büszkeséggel fölfölmondogatni és mondogattatni többé nem szégyenlik. És ilyenkor is, pedig mi édes kevés ez ahhoz képest, mit tőlük várnunk szabadna, röpös a szív örömeiben, annak elgondolásán, mi szép volna Magyarország, ha ezen művelt elméjü, választékos alaku, kényesen gyöngéd, kéjt, boldogságot, mennyet lehelő kedves asszonykák, selyemsíma líliombőrük, bársonypuha kezeik- és divatos rózsakörmeikkel, csinosan cipőzött kis tündelábaik-, patschulit vagy ambrát terjesztő drága kendőikkel, finom izlésü kaczérgásaik, és hol andalgó, hol negédes, hol átkodott, de mindig nemes tónu kedélyhangulatukkal: ha mondom ezen földiekkal játszó égi tünemények, kik — méltán imádható bálványkái nemünknek — teszik édenné a földet: ha mondom ezek, miként születés, birtok

és név : ugy nevelés, eszmék, irány és tetteik által is magyarok lennének. Istenem! mi nem válnék Hunniából, ha gyönyörű hölgyei nemzetiesülni vágnának! Mellyik magyar főnök ne teendné minden egyéb fölé hazája' nyelvét s annak szentebb érdekét, ha illy bájos ajkak büvölnék magyarrá a magyart? Avvagy nem tökéletesen töletek függ-e ezt tenni, Magyarhon' kedves hölgyei?!

Ime a testvérhonban Erdélyben — melly az én honom is, — láltok-e bár három magyarfira, ki sokkal jobban ne tudna magyarul, mint németül, vagy, Isten bocsásd, épen latinul? Nincs egy is, de egyetlen egy is, ki szivesben ne társalkodnék magyar, semmint más nyelven? A miértet könnyű kitalálni. Mert nőink magyarok ... s pedig nőink' legrangosbjai is. Igaz: mikép mind e mellett is alig állíthatni erdélyi urhölgyeinkről is, hogy magyar könyveket olvashának legszivesben. Angol, frank s német irodalom csakugyan inkább forg kezeikben, semmint sajátunk. Okát két dologért nem fejtegetem, azért nem, mert az talán irodalmunk' parlagságára vezetne, és ez megint beüneteket vádolna el szép hallgatóncím — kivévén természetesen a kiveendőket — de különösen azért nem, mert tanuja valók s vagyok, miként erdélyi nőtársaitok azokat legalább, kiket személyesen ismernek, munkáikból is megismerni szorgoskodnak. Nem hiszem, hogy volna kissé lelkesb nő Erdélyben, ki Jósika Miklós' írói pályáját nagy érdekekkel ne kísérné, szép regényeit élénk figyelemmel át ne olvasná; sőt — nálánál kisebb hírnevűek is, mert övéik, olvastatnak. Dicselkedhet-e bár evvel is a testvér Magyarország? Vajjon hány tejszin nő (de la crème) ismeri a lelkes Széchenyi' elmés műveit? hányadik rokona, ismerője, avvagy a nemes gróf salonszönyegeinek tapodói közül hányan — nem csak a hölgyeket értem — olvasták át Sz. I.' magasb szellemű munkáit? S ha igen, azt inkább az azon szerenczés körülménynek köszönheti, hogy munkái német nyelven is olvashatók, s mert azokban sok ollyas van elhintve, mi tán épen azért, mert hűségunkat sértette, élesíté egyszors mind elfásult nyelvünk' romlott étvágját.

Hogy nálunk, Erdélyben, a magyar nyelv, annyi ellenséges elemek' daczára is, mai napig megtarthatá fonsőbbbségét, annak okát, gondolnám, abban lehetne inkább keresni: mert ezelőtt alig több mint száz évvel még uralkodó nyelv vala fejedelmink' magyar szellemű udvaraiknál. A Baresuaiak, Rákócziak és Apasiak' trónbíboros sulonaik tisztán magyarok lévén, természetes, hogy minden ajk honi szóra nyílt. Nálunk Erdélyben még ezelőtt 30, 40 évvel nagy műveltségnek tartaték németül beszélni. Valának ugyan épen a tájt kormányzóink, s velök kö-

rölmények, netán az elkorcsulás' elemeit magokban rejtők, de egy pár évtized' szelleme nem volt ám elég annyi század' gyökereit kiirtani.

Más okát a föntartott nemzetiségnek Erdélyben, azon távban gyanítom, mi bennünket a nagy székesvárostul elválaszt. Mennél inkább közelít meg Bécs városát, annyival ritkábban hallasz honi szót. Nagyvárad, Szathmár, Debreczen még egészen magyarok, míg Pest, Buda, és azontul minden város több kevesbbé magyartalan. Szombathely, Kőszeg nagyon is; Poson pedig és Sopron már csaknem teljesen németajkuak. Poson a magyar királyok' koronázóvárosa; Poson az országgyűlések' egyedárusa; Poson, annyi fényes magyar család' tanyája, még csak magyar színházzal sem bír és nem is birt még soha!

Örömmel kell azonban bevallanunk — minthogy épen színházról — a nyelv' ezen leghatályosb rugóinak egyikéről van szó — hogy pesti nemzeti színházunkat előbbkelő dámáink is csak kezdik egy kissé pártolgatni. Nem szégyen többé — Istennek hála — magyar színházba járni, s csinos szintermünkben a Batthyányiak, Károlyiak, Orcziak, Szapáriak, Zichiek- és másokat is csak láthatni olykor, habár — vagy mivel nyelvünket nem bírják eléggé, vagy mert némi előítéletek s anynyira megszokott élveik' hinárjából egyszerre kivergődni erejük nincs — gyakrabban és — mint látszanék — szívesben mulatnak ők még most is ama szomszéd csarnokban, mely pedig szűken hiszem hogy sokkal több művészi életet birjon nyújtani, mint magunké, saját nemzetünké. Azonban ebben is megtörtént az üdves eszmélet, és adja Isten, mikép mind nagyobb s nagyobb terjedékenységet nyerve, több legyen az mint csupa pillanatnyi divat. Mert higyétek el, szép asszonyok: míg titeket és tiéiteket nem környeznek a nemzetiség' angyalai, addig minden más szellem csak egy átlebbenő álnemző, mely divatozhatik ugyan egy pár évig vagy évtizedig, de örök tanyájának az édes hon' bérceit nem választandja soha.

De tán terjedelmesbre huzódott olvasásom, semmint nagyon tisztelt hallgatóimnak inyökre lehetne. Pedig a tárgy, fájdalmassága miatt kimeríthetlen, mint maga a fájdalom. Bocsássatok meg, hogy illy soká untatálak, ha más tekintetből nem, bár azon dicséretes önmehtagadásomért, hogy e tárgyat — mellyről oly sokat tudnék még mondani — ezuttal rögtön csupán a ti kedvetekért kettévágom. Gondoljátok meg pedig, hogy vannak melódiák keblünkben, — miket hosszasan — tán örökre — rejtegetni lehet, de ha egy — csak egyetlenegy — hanguk kitört egyszer börtönükből, alig lehet többé föltartani a többit. S végre bocsássatok meg Ti, kiket szavaim' súlya tán inkább érdekelho-

tett, bocsássátok meg, ha kifakadó panasziim' dőzmáját picziny lábaitok' zsámolyához gördíteni merészkedém. Az úgy, mellyért síkra szálltam, szent, és olyan a szándék, mellynek pajzsa mögö vonulnom szabadjon. Lelkesbek, tudom, rosz néven nem vesztök, kik pedig hajlandók lennétek netán balértelmet adni panaszaimnak: azok előtt szerényen letérdelek, s fejemre hamvat hintve kiáltok föl semmiségem' tökéletes érzetében a nagy Voltairral:

„Ma plainte est innocente, et mes cris legitimes.”

S most már nincs egyéb hátra, mint a díszes hallgatóság' eszméit a tárgyról — mellyet kezelni szerencsém vala — porozzo azon szomoruan szent ügyre átvinni, mellyért e terembe illy szép számmal összeseregelni sziveskedtetek. Minden fillér, mit a felebaráti szeretet' márványoltára hoztatok, vagy ezentul még hozni fogtok, föl lesz jegyezve ama nagy számvevő' főkönyvébe. Tegyetek, ah tegyetek — mindenki saját erejéhez képest — mit szerencsétlen társaitokért tenni birtok... és megáldva lesztek e földön, és megáldva lesztek ott, hol, azon serpenyővel fog nektek visszamérteni, mellyel magatok e földön mértetek! Járuljon kiki tehetségéhez mérve, azon aláírások általi segedelmezések' szaporításához, mellyeket különböző hirlapok a nyomorgó inség' némi fölségelésére annyi készséggel megnyitottak, s engedjétek... oh engedjétek mindnyájan sziveitekhez szólni a könyörnek amaz angyalát, kinek mennyei ajkairól egy nemes költő *), kit Ti olly jól ismertek mindnyájan, e gyönyörű hangokat zengeti:

„Oh donnez moi, pour que je donne!
J'ai des oiseaux nous dans mon nid.
Donnez, méchants, Dieu vous pardonne,
Donnez, o bons, Dieu vous bénit!

Heureux ceux que mon zèle enflamme!
Qui donne aux pauvres, prête à Dieu.
Le bien qu'on fait, parfume l'ame;
On s'en souvient toujours un peu!

Le soir au seuil de sa demeure,
Heureux celui qui sait encor,
Ramasser un enfant, qui pleure,
Comme un avare un sequin d'or!

*) Victor Hugo.

Le vrai trésor rempli de charmes,
C'est un groupe, pour vous priant,
D'enfants qu'on a trouvés en larmes,
Et qu'on a laissés sourians!

Les biens que je donne à qui m'aime,
Jamais Dieu ne les retira.
L'or que sur le pauvre je sème
Pour le riche au ciel germara!

PETRICHEVICH HORVÁTH LÁZÁR.

A KÉT ARCZKÉP.

(VÉGE.)

III.

— Egészséges vagy édes Málim?

— Igen, Gyula; s már sietsz?

— Ha nem ellenzenéd

— Csak egy szóra kérlek.

Az ifju bezárá az e szóváltás alatt nyitva tartott ajtót, s nővére karán a pamlaghoz lépett.

— S most már halljam azt az egy szót — monda ő.

— Ugy-e nem fogsz neheztelni Gyula?!

— Máli!

— Jól van, mondd hát édes Gyulám! olly bizalommal mint testvérnek igénye lehet, mi az, mit kebleden olly hűn őrszes?

— Nem csodálkozom kérdéseden — mond az ifju — mert nők tulajdona a kíváncsiság; s ha megígéred, hogy titkom neked szinte titok lenne — —

— Gyula!

Vilkey zsinort huzott ki mellénye alól, melyen egy arczkép függött. A hölgy elhalványult. E pillanatban fájdalomhang hallatszék a melékszobából, s szakadozott szavak, melyek mintegy e nevet irák körül: Vilkey Gyula.

— Mi bajod édes Málim! mond ijedten Gyula.